Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XVI, številka 5, maj 2011, ISSN 1318-797X

Ljubljana

12
9. maj – živo izročilo junaške Ljubljane

18
Ljubljana med osamosvojitveno vojno 1991

4
Častna meščana, nagrajenci in dobitniki plaket

20
Most župana Hradeckega

Vsebina

Ljubljana

Mojmir Sepe: Ljubljano moraš imeti rad 3
Darja K. Korenčan in prof. dr. Boris A. Novak: o častnih meščanih Mojmirju Sepetu in Svetlani Makarovič 4
Prof. Polde Bibič, prim. dr. Alenka Fetih, prof. dr. Milček Komelj, Tomaž Kavčič: o dobitnikih nagrad Aleksandru Valiču, prim. dr. Vasiliju Matku Cerarju, Mirsadu Begiću in Gasilski zvezi Ljubljana 7
Dr. Miklavž Komelj, Aleš Dakić, Jaša Jamnik, Nataša Kordiš: o dobitnikih plaket Eleni Pečarič, Antonu Kastelicu, Šentjakobskem gledališču Ljubljana in Društvu gluhih in naglušnih Ljubljana 10
Akad. prof. dr. Matjaž Kmecl, Janez Stanovnik, dr. Danilo Türk, dr. Janez Potočnik, Zoran Janković, dr. Pavel Gantar: 9. maj – o izročilu junaške Ljubljane 12
Martin Premk: Ljubljana med osamosvojitveno vojno 18
Darja Lesjak, mag. Tadej Brate: Most Hradeckega 20
Junij v Ljubljani 22
Darja Korez Korenčan: Festival Ljubljana 2011 23
Greta Grabar, dr. Brigita Jamnik: Voda za Ljubljano skozi čas 24
Energenti v Ljubljani 26
Vita Kontić: Kampanja Spet ta gneča 28
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Mateja Ograjenška 29
Marjana Lavrič: Ljubljanski obrtno-podjetniški sejem 30
Četrtni razgledi 31
Ljubljanske novice 35
Okoljske meritve 39

Fotografiji na strani 2:
Letošnji jubilejni 55. Pohod ob Žici in tek trojk, foto Dunja Wedam
Fotografija na strani 3:
Častni meščan Mojmir Sepe, foto Miha Fras
Fotografiji na naslovnici:
Zgoraj: Otvoritev Mostu Hradeckega, foto Miha Fras
Spodaj: Častna meščana Svetlana Makarovič in Mojmir Sepe, foto Miha Fras

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1. Zanj: župan Zoran Janković. Uredniški odbor: Mitja Meršol (predsednik), Tjaša Ficko, Vesna Kos– Bleiweis, mag. Anže Logar, Stanka Ritonja. Odgovorna urednica in lektorica: Nada Šumi, kontakt: 041/737 863, glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Avtorica logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID, Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Set d.o.o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 119.000 izvodov. Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Ljubljano moraš imeti rad

Moj prvi spomin na Ljubljano je huda nočna nevihta z bliskanjem in grmenjem, zaradi katere sem se zbudil in se na smrt prestrašil, ko sem opazil, da ni nikogar doma. Teti po očetovi strani, pri katerih sem bil na obisku, sta me pustili samega. Tresel sem se od strahu, ju klical in na ves glas jokal. Pa je potem odprl vrata nadvse dobrodušen mož, ki me je vzel v naročje in me nesel k sebi, da sem se pomiril. V njegovem varstvu sem dočakal, da sta se teti vrnili iz Opere. Takrat sem bil star tri leta, ljubeznivi gospod pa je sam pisatelj Fran Saleški Finžgar; teti sta namreč imeli stanovanje v drugem nadstropju njegove hiše na Mirju.

Drugi razburljiv otroški spomin je nepozabna muzika v kavarni Nebotičnika, kamor sta me teti peljali, ko sem bil star šest let. Muzika me je priklenila k orkestru, bil sem kot uročen in teti sta potem pripovedovali, da sem ves navdušen dirigiral.

Ko so Nemci zasedli Celje, sva z mamo, ki je bila liberalna učiteljica, prebežala peš s pomočjo kmečkih vodičev iz okolice Litije v Ljubljano. Mama se je, ker v Ljubljani ni dobila službe, spet čez hribe vrnila v Celje, sam pa sem ostal pri teti. Prvo gimnazijo sem leta 1941 končal na Poljanah, drugo pa na Rakovniku, kjer je bil moj profesor Janko Moder, ki ga imam v dobrem spominu. Mene so Nemci medtem po fotografiji identificirali kot »čisti arijski tip«, ki je zrel za Hitlerjugend, in zahtevali od mame, da se moram vrniti v Celje, sicer ji bodo ukinili podporo. Tako me je oče, ki je takrat deloval kot operni pevec, spet pripeljal v Celje. Mama je bila do osvoboditve partizanska aktivistka, fantje pa smo skrivoma nosili na teren polne nahrbtnike obvez in hrane. Te grenke izkušnje s kar dvema okupatorjema so zaznamovale mojo najstniško mladost, tako da točno vem, da je 9. maj dan osvoboditve slovenskega naroda. Spoštujem ta dan, prav je, da ga slavimo.

Po maturi sem leta 1949 dokončno prišel v Ljubljano, se resno lotil študija klavirja in trobente, socializmu navkljub pa nadaljeval s požiranjem imperialističnega džeza in bil že med študijem sprejet v radijski plesni orkester. Takrat je bila snemalna tehnika še v razvoju, zato smo dvakrat na teden ob pol enajstih zvečer igrali v živo. Kljub neizkušenosti so mi zaupali prvo trobento, kar bi bilo v današnjih časih nepojmljivo. Ob študiju in službi sem imel tudi svoj ansambel. Najprej sem bil podnajemnik na Ilirski ulici, potem pa nad kavarno Evropa v stanovanju Mušija Jakšeta. Tam sem imel sobo s klavirjem. Mama se je potem iz Celja preselila v Zgornjo Šiško, iz sveta se je vrnil tudi oče, ki je dobil angažma v praški operi, ko sem bil ravno na poti na ta svet. Nazadnje pa je bil profesor glasbene akademije v Zagrebu in v Ljubljani, kjer sta se z mamo poročila pri njenih sedemdesetih letih.

Romantičen spomin imam na Grad, kamor sem tri leta hodil pod okno svojega dekleta, Majde Bernard, dokler se nisva leta 1956 poročila. O tem je pozneje nastala klavirska skladba Pogled z gradu, pa vokalna skladbica na besedilo Gregorja Strniše Utrinek: »Utrinek zlat padel je z neba/ mlada deklica ga je videla,/ pa je toliko imela želja, / kolikor zvezd je neba. // Utrinek zlat videl isti čas / tudi fant je mlad, ki jo imel je rad./ Eno željo imel je samo, / ko je gledal poletno nebo.« - Ljubljano dobro spoznaš, če hodiš po njej peš in iz Šiške na Grad je bilo kar daleč. Ponoči ni bilo avtobusov, ulice pa so bile prazne, v mestu ni bilo takega življenja, kot ga poznamo danes. Klatili smo se po menzah, igrali na sindikalnih zabavah, hodili v Filharmonijo, Opero, Dramo, posedali pri Turistu, prometa skoraj ni bilo … Pa sem se potrudil in začel Ljubljano onesnaževati že leta 1959, ko sem si v Parizu, kjer sem igral, kupil avto; se pa vse do danes rad vozim s kolesom.

Od takrat, ko sem otrok iz klavirja izvabil prvo melodijo »Oooj, kako lepo / ko ptički pojo … // Oooj, kako lepo,/ ko rož'ce cveto …« – pa do danes smo skupaj s pesniki Gregorjem Strnišem, Dušanom Velkavrhom, Brankom Šömnom, Elzo Budau in drugimi napisali veliko pesmi, tudi tistih, ki jih je navdihnila Ljubljana, še vsa bolj zanemarjena, bolj puščobna in meglena, če jo primerjam z današnjo. Zemlja pleše še ni bila napisana, pa bo imela naslednje leto že častitljivih petdeset let!

Kako vse drugačna pa je Ljubljana danes, ko se je čisto spremenila in stoji za tem vizija, ki ima v mislih vsako podrobnost! Užitek je gledati, kaj so mojstri naredili ob Ljubljanici. Prekrasno je, da je promet v središču mesta zaprt. V Ljubljani se dogaja neverjetno veliko stvari, od vraga lepo je, če se ljudje zbirajo na prostem, mesto živi, ko igra glasba, na enem koncu za eno, na drugem za drugo generacijo, na ulicah petje, ples, gledališče … Pa Kavalir in zdaj bicikeLJ, kjer sem že registriran. In čeprav sem za to, da sem kandidat za častnega meščana Ljubljane, izvedel na prvi april in prijatelji radi zbijajo šale na račun tega naslova, moram povedati, da to prenašam z veseljem, da sem hvaležen in ponosen, da me je doletela ta velika čast v najlepšem mestu na svetu, v Ljubljani, mojem mestu. V Ljubljani, ki jo moraš imeti rad.

Mojmir Sepe

Voda za Ljubljano skozi čas

Greta Grabar, dr. Brigita Jamnik

Vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana
Načrt fasade upravne stavbe vodarne Kleče.

Foto: Domen Pal/Branko Čeak/Jože Maček
Ustje vodnjaka na Grajskem griču z vretenom z lesenim kolesom za dvig vode.

Foto: David Badovinac
Rimski vodnjak na Kongresnem trgu.

Ljubljana je mesto, v katerem vode ni težko najti. Že pred mnogo stoletji je prostor, kjer danes leži mesto, z obiljem vode, s številnimi površinskimi vodotoki in izviri na Ljubljanskem polju in Barju nudil ugodne pogoje za naselitev. Obiskovalci mesta se že ob vstopu vanj srečajo z dvema pomembnima rekama, Savo ali Ljubljanico in njenimi pritoki, prav tako reka Ljubljanica pri sprehodu po osrčju mesta ustvarja nepogrešljiv občutek stika z virom življenja. Sprehajalce privlači umirjenost ribnika v Tivoliju in Koseškega bajerja. Potoki se stekajo z mestnih gričev. V mestu najdemo številne fontane in pitnike. A tokrat ne bomo govorili o vodi, ki je očem vidna, ampak o tisti skriti vodi, ki nam omogoča urejeno bivalno okolje: pitni in odpadni vodi v Ljubljani skozi čas. Zapis je poklon častitljivi starosti sodobne oskrbe s pitno vodo in javne kanalizacije ter tudi osebju, ki je v različnih zgodovinskih obdobjih prispevalo k razvoju obeh sistemov. Zgodovinski pregled pa je za nas tudi nedvoumno in glasno opozorilo, da bodo rezultati dela sedanje generacije vplivali na stanje obeh komunalnih sistemov še desetletja dolgo.

121 let obratovanja javnega vodovodnega sistema

Oskrba s pitno vodo in javna kanalizacija delujeta na prvi pogled umaknjeno vsakdanju meščanov Ljubljane, a sta še kako potrebni za kakovostno življenje v mestu. Njuna urejenost in visoki tehnični standardi delovanja v Ljubljani tudi pri nepoznavalcih nemalokrat vzbudijo začudenje, ko se pobliže seznanijo z njunim delovanjem, pri poznavalcih pa ponos, da tudi Ljubljana sodi med sodobno komunalno urejena mesta. Sistema oskrbe s pitno vodo in javne kanalizacije sta plod več kot dvanajst desetletij dela, v katerih so svoj pečat pustile številne generacije različnih tehničnih in drugih strok. Maja se vsako leto spomnimo prelomnega 17. maja 1890, ko je Ljubljana z vidika oskrbe s pitno vodo postala sodobno mesto, saj je tistega leta začel obratovati javni vodovodni sistem.

Pogled v zgodovino: Pitna voda v rimski Emoni

Pa se vrnimo še dve tisočletji v preteklost. Prebivalci rimske Emone so našli vire pitne vode v hriboviti okolici njihovih domov, izkoriščali pa so tudi vodo vodnjakov, zgrajenih na dvoriščih. Odpadna voda je po zbirnih kanalih odtekala v Ljubljanico, katere rečna struga je bila v tistih časih širša, kot je danes. Enega od vodnjakov iz 2. stoletja so odkrili ob arheoloških raziskavah na Kongresnem trgu. Vodovod, ki je takrat tekel izpod Golovca proti Mestnemu trgu, je bil uporaben dolga stoletja, po nekaterih virih celo do potresa 1511. Če smo se kdaj vprašali, zakaj so prav naselja Dravlje, Koseze in Šiška že dolgo naseljena, je odgovor tu. Rimljani so do teh naselij speljali vodovod iz izvira Zlatek v Podutiku, ki je bil v rabi še leta 1737.

Oskrba s pitno vodo od srednjega veka do 19. stoletja

Javna oskrba z vodo nato ni napredovala, tako da so se v srednjem in novem veku ter v pretežnem delu 19. stoletja meščani oskrbovali z vodo iz studencev in vaških vodnjakov. V hiše so jo nosili v vrčih in jo po uporabi zlivali v bližnje jarke po dvoriščih in vrtovih. Ko je mesto zraslo, je onesnažilo mestne vodnjake. Pomanjkanje pitne vode je bilo v Ljubljani v tistih časih občutno, čiste pitne vode je prebivalcem mesta primanjkovalo, zato so meščani obolevali za črevesnimi boleznimi.

Tudi oskrba prebivalcev na Ljubljanskem gradu in grajskem griču je potekala iz vodnjakov, izdelanih v hribovitem pobočju. Najimenitnejši še ohranjeni vodnjak stoji na robu grajske ploščadi v hišici blizu glavnega vhoda na grajsko dvorišče. Vodnjak ima ohranjeno vreteno z velikim lesenim kolesom. Kolo meri v premeru 4,4 metra, obod kolesa pa je obit z močnimi deskami, ki ustvarjajo velik votel prostor, v katerem lahko dva človeka poganjata kolo in dvigujeta vodo v čebru. Delovna sila na vodnjaku so bili verjetno kaznjenci.

Čas izgradnje vodnjaka ni znan. Izdelan je bil iz skrbno zloženih rezanih kosov podpeškega apnenca in prvotno globok okrog 75 m. Pri gradnji cestnega tunela pod Gradom so vodnjak delno zasuli, tako da je njegova sedanja globina pod 60 metrov.

Načrte za gradnjo javnega vodovoda v Ljubljani je izdelal inženir Oskar Smreker

Leta 1881 je bil na seji mestnega zdravstvenega sveta sprejet sklep inženirja Rudolpha Wagnerja o izvedbi »splošnega vodovoda«. Čeprav je zaključek seje izzvenel, da »glede na izkušnje, kako se v mestnem zboru ravna z zdravstvenimi vprašanji, ni gojiti prevelikih nad«, je ta sklep privedel do pomembnih dogodkov, ki zaznamujejo življenje mesta Ljubljana še danes. V letu 1882 je občinski svetnik in poznejši župan Ivan Hribar predlagal ustanovitev vodovodnega odbora. Vodil ga je predlagatelj in na svoji prvi seji sprejel sklep o izgradnji mestnega vodovoda. Leta 1888 se je mestna oblast odločila, do bo izdelavo prvih načrtov gradnje javnega vodovoda v Ljubljani zaupala inženirju strojništva Oskarju Smrekerju (1854–1935) iz Mannheima, ki je bil v tistem času eden najbolj znanih načrtovalcev in graditeljev vodovodov v Evropi in pomemben raziskovalec in je gradnjo vodovoda tudi vodil.

Prvotni vodovodni sistem s črpališčem v Klečah je srce vodovodnega sistema še danes

Takratni vodovodni sistem je obsegal črpališče Kleče, ki je bilo zgrajeno kot galerija s štirimi vodnjaki, primarnim vodovodom v dolžini 27.326 m in rezervoarjem na Rožniku s prostornino 3.030 m^3. Glavni vodnjak je imel v premeru 5 m, premer preostalih je bil pol manjši, globoki pa so bili približno 20 m, skupna zmogljivost je znašala 3.384 m^3/dan. Kopani vodnjaki so bili z natego v podzemnem rovu povezani z jaškom, v katerem je bila batna črpalka na pogon s parnim strojem. Dve leti po odločitvi, 17. maja 1890, je v prvih 606 od 900 hiš že pritekla voda. Celotni stroški so znašali 485.486 goldinarjev. Od odločitve do izvedbe sta minili le dve leti. Vse do danes je ostala prvotna lokacija črpališč srce vodovodnega sistema mesta Ljubljane. Ivanu Hribarju so za izredne zasluge pri izvedbi vodovoda podelili naslov častnega meščana.

Foto: Domen Pal/Branko Čeak/Jože Maček
Vodnjak vodarne Kleče iz leta 1890 še obratuje.

Foto: Domen Pal/Branko Čeak/Jože Maček
Vodohran na Rožniku iz leta 1945.

Popotresna razširitev vodovodnega sistema

Potres leta 1895 novemu mestnemu vodovodu ni povzročil škode. Poraba vode pa je v rastočem mestu hitro naraščala, zato so v obdobju 1908-1910 razširili vodarno Kleče z novim vodnjakom ter zgradili nov, 5,2 km dolg povezovalni cevovod od Kleč do Rožnika premera 400 mm. V letu 1910 je bilo na vodovod priključenih že 1368 hiš. Leta 1928 parne črpalke načrpale 27.000 m^3 vode na dan, dolžina vodovodnega omrežja pa je bila že 127 km.

Prvi dve parni črpalki sta bili z električno centrifugalno črpalko za 250 l/s zamenjani leta 1936, leta 1940 pa so parne kotle ugasnili, ker je bila nameščena še druga, rezervna električna črpalka.

Širjenje vodovodnega sistema po drugi svetovni vojni

Naraščajoča potreba po pitni vodi je poleg zahtevanih večjih količin načrpane vode v vodarni Kleče zahtevala tudi povečanje vodohrana. Po načrtih iz časa druge svetovne vojne je bil leta 1945 v neposredni bližini obstoječega vodohrana na Rožniku zgrajen nov vodohran prostornine 2162 m^3.

Vodarna Kleče je imela v letu 1950 šest vodnjakov, leta 1970 pa že petnajst in leta 1989 sedemnajst z zmogljivostjo 1000 l/s. Od takrat se kapaciteta vodarne Kleče ni spreminjala.

Leta 1953 je bila v vodovodni sistem Ljubljane vključena vodarna Hrastje s štirimi vodnjaki, iz katerih se je črpalo 240 l/s, dve leti pozneje pa je začela obratovati vodarna Šentvid s kapaciteto 100l/s. V letu 1975 je bila kapaciteta vodarne Hrastje več kot podvojena in danes je na tej lokaciji deset vodnjakov.

Mesto je dodaten vodni vir našlo tudi na svojem južnem obrobju in leta 1981 je z obratovanjem pričela vodarna Brest. Za njeno vključitev v vodovodni sistem Ljubljane je bilo potrebno zgraditi napajalni vodovod, ki v kovinski mostni konstrukciji prečka reko Ljubljanico.

Leto dni pozneje, leta 1982, je bila na levem bregu Save zgrajena še peta vodarna ljubljanskega vodovodnega sistema, vodarna Jarški prod z zmogljivostjo 200 l/s.

Današnji viri pitne vode v Ljubljani

Danes se na območju Ljubljane centralni vodovodni sistem razteza v dolžini več kot 950 km in oskrbuje skoraj 300.000 prebivalcev. V omrežje doteka voda iz petih vodarn, ki obsegajo skupno 43 aktivnih vodnjakov. Podzemno vodo črpajo iz vodnjakov, ki segajo od 30 do 100 m globoko. V vodnjake, od katerih ima največji premer 800 mm, so vstavljene potopne črpalke, ki odvisno od izdatnosti vodnjaka in vodonosnika črpajo od 15 l/s pa vse do 100 l/s.

Trase vodovodov potekajo v glavnem v cestnih telesih, v mestnem jedru, kjer je gostota različnih komunalnih vodov velika, pa so zgrajeni komunalni kolektorji.

Javna kanalizacija

Še nekaj besed o javni kanalizaciji. Že pred 2000 leti je bilo odvajanje odpadne vode pravo inženirsko delo in poleg obrambnega zidu največji gradbeni objekt Emone. Začetek sistematične gradnje javne kanalizacije v Ljubljani pa predstavlja načrt kanalizacije, ki ga je inženir Vladimir Hrasky, profesor na tehniški visoki šoli v Pragi, predložil leta 1899 skladno z urbanističnim načrtom popotresne obnove Ljubljane. Načrt je predvideval, da se mesto kanalizira po mešanem sistemu tako, da se odpadna voda celotnega mesta prek kanalov zliva v zbiralnika ob levem in desnem bregu Ljubljanice. Koncept je bil pozneje še nekoliko korigiran, vendar je v osnovi obveljal.

Danes se pod ulicami mesta skriva 1004 km kanalizacijskega omrežja, ki je v večini mešanega tipa, kar pomeni, da se vanj steka poleg komunalne tudi padavinska voda. Odpadna voda glavnine mesta se čisti na Centralni čistilni napravi Ljubljana, ki leži tik pred sotočjem rek Ljubljanice in Save.

Povabilo na razstavo Voda za Ljubljano

Razstava z naslovom Voda za Ljubljano, ki je na ogled v atriju ljubljanske Mestne hiše, Mestni trg 1, v času od 17. maja do 10. junija 2011, je edinstvena priložnost, ki si zasluži pozornost strokovne in splošne javnosti. V okviru razstave sta prvič prikazana razvoj oskrbe s pitno vodo in ureditev javne kanalizacije v Ljubljani vse od prvih zametkov komunalne infrastrukture iz časa rimske Emone pa vse do danes. Razstavo je pripravilo JP Vodovod-Kanalizacija v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana. Razstava nas popelje prek detajlov iz daljne zgodovine do intenzivnega razvoja v drugi polovici 20. stoletja in nas povabi v sodobni čas.

Razstava Čar lesa v Mestni hiši

Prof. Janez Koželj

Les nas očara, ko raste, ko ga obdelujemo, ko ga uporabljamo, ko ga gledamo, ko se ga dotikamo. V lesu se zapisuje življenje drevesa skozi čas, ki daje obliko njegovi strukturi. Konstrukcije, stavbe in predmeti iz lesa so opredmeten del narave, ki nam vzbuja prijetna čustva. Leseni predmeti so prijetni za oko in na dotik. Les okoli nam pričara prijazno domače vzdušje in nas povezuje z naravo. Les je snov, ki nam sama po sebi narekuje, zakaj in kako jo uporabiti. V vsakem primeru pridejo do izraza njegove naravne lastnosti.
Pri lesu je treba nujno spoštovati lastnosti gradiva, ki narekujejo določeno logiko gradnje in način oblikovanja. Prav ta poštenost v odnosu do gradiva daje lesenim konstrukcijam in predmetom preprosto, vendar vsem razumljivo obliko.
Les je vsestransko gradivo, ki zagotavlja raznovrstno in večkratno uporabo, nudi velike možnosti izbora različnih obdelav in kombinacij z drugimi gradivi. Od vseh je najboljša raba lesa za gradnjo, za lahke, lepljene konstrukcije, za montažne plošče, fasadne in talne obloge, gradbeno pohištvo in opremo. Poleg tega je gradnja iz lesa brez odpadka, v celoti se lahko razgradi in presnovi brez ostanka ali škodljivih izpustov. Zato ni čudno, da so še pred 100 leti prevladovale lesene konstrukcije, lesene so bile zgradbe, vsaj stropne in strešne konstrukcije, leseni mostovi, lesena so bila letala, ladje, vagoni, tramvaji, vozovi, pohištvo, pred tem tudi kolesa, kočije in prvi avtomobili, celo tračnice prvega vlaka.
Z lesenimi konstrukcijami se da danes še bolj enostavno graditi, laže je obvladati tesarske tehnike sestavljanja, lesene konstrukcije vseh vrst in različnih, tudi največjih razponov, so lahke in gospodarne. V lesenih konstrukcijah, stavbah, mostovih, uporabnih predmetih resnično sovpada s tehnično obliko, kar izžareva svojevrstno lepoto. V čem se kaže ta lepota? Lesene stvari nas obkrožajo na način, po katerem je njihova oblika vpisana v njihovi materialnosti. Konstrukcije in predmeti iz lesa dajo videti naravni red stvari, ki je temelj resničnosti, kakršnega sleherni takoj prepozna. Z oblikovanjem iz lesa se krepi občutljivost za naraven in pristen ustroj stvari.
Z inovativnim oblikovanjem iz lesa najlaže povezujemo udobnost in domačnost s sodobnostjo. Bivalno okolje, zgrajeno in opremljeno iz lesa, pomeni uporabniku tudi visoko identifikacijsko vrednost, ko izpričuje njegovo pripadnost okoljskim vrednotam in sonaravni etiki. Les je obnovljivi vir in po svojih tehnoloških zmožnostih gradivo prihodnosti. Poleg tega je les za Slovenijo strateška surovina in objektivno ena od naših konkurenčnih prednosti. Uporaba lesa namesto drugih surovin ne proizvaja ogljikovega dioksida , ampak ga skladišči skozi celotni življenjski ciklus uporabe in presnove, les izboljšuje kakovost zraka in posredno zmanjšuje ogrevanje ozračja.

Uporaba lesa je okolju prijazno in domoljubno dejanje.

K tej utrjevanju te zavesti naj pripomore tudi razstava, ki jo na isto temo že drugič odpiramo v naši Mestni hiši.

(Nagovor podžupana prof. Janeza Koželja ob otvoritvi razstave Čar lesa 16. maja v Mestni hiši.)